

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р АНДА ПАЛИЕВА

за дисертационния труд на

проф. д-р ИВАНКА АСПАРУХОВА ВЛАЕВА–СТОЯНОВА

„Музика на мюсюлмани в България в архивни документи: анализи, сравнения, систематизация“

за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в научна област 8.

„Изкуства“ по проф. направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“

Отдавна познавам извънредно активната научноизследователска работа на проф. д-р Иванка Влаева и високата стойност на нейните монографии *„Музика по пътя на коприната (теоретични, исторически и етномузикологически студии)“*, *„Музика в глобалния свят (отражения в българското образование)“*, *„Традиционни общности и архивни документи. Музика на мюсюлмани в България“* (получила наградата „Книга на годината 2023“ в категория „Етномузикология“ от секция „Музиколози“ при СБК), както и книгите в съавторство, учебниците по музика и десетките ѝ публикации в специализирани научни издания, сборници с доклади от различни международни и национални музиколожки форуми и множество други текстове в широкия диапазон на нейните научни интереси и познания.

През последните десетилетия тя се утвърди като респектираш, компетентен познавач и изследовател в специфичната и малко разработена у нас сфера на традиционните източни култури в техните взаимоотношения с българската музикална култура и особено актуалната тематика за музиката на българските мюсюлмани, чиято значимост днес надхвърля чисто музиколожките аспекти и засяга широк кръг исторически, социокултурни, религиозни, етични и педагогически проблеми.

Представеният в тази процедура дисертационен труд *„Музика на мюсюлмани в България в архивни документи: анализи, сравнения, систематизация“* е синтезиращият резултат на около 20-годишните изследвания на проф. Влаева в тази проблемно-тематична област, намерили отражение в последната ѝ книга, както и в 15 научни студии и статии (посочени като публикации по темата на дисертацията) на български, английски и руски езици в различни български и чужди научни издания.

Дисертацията обхваща увод, 7 глави, заключение, 10 приложения (нотни примери и текстове на песни, архивни документални материали от теренни записи на изследователите фолклористи), обширна библиография с 230 единици, в общ обем от 390 страници.

В Увода авторката ясно формулира своята мотивираност със съзнанието за *„огромното значение на изследването на културно музикалните традиции на ниво общност за холистичното изследване и разбиране на една регионална култура“* (с. 7) и дефинира основната цел на разработката си – *„да се намерят, опишат, анализират, сравнят и систематизират архивни материали от Музикалнофолклорния архив на Института за изследване на изкуствата – БАН и така чрез тях да се представи и осмисли важен етап от битието на музикалните традиции на мюсюлмани в България като част от многослойно културно наследство“* (с. 7–8), като основателно напомня, че първоначалното формиране на българската композиторска практика се е базирало на наличния в тогавашното историческо време *„хибриден космополитен звуков фонд“* (с. 8). **Задачите** в процеса на своята работа тя посочва като *„представяне и изследване на намерените архивни единици исторически, регионално, музикалноструктурно и функционално“* (с. 8).

Това е определило и логичната структура и последователността на седемте дяла на разработката – от общите въпроси за ролята на медиите за

представянето, запазването и развитието на традициите в различни етнически общности (I гл.) и данни за архивните документи за музика на традиционните общности в България в Музикалнофолклорния архив на ИИИЗ – БАН (II гл.), през конкретното представяне на записите на „турска“ музика в този архив (III гл.), разглеждане на записите на музикални образци, направени през 50-те и 60-те години (IV и V гл.) и записите на музика в традиционните ритуални и обредни практики на българските мюсюлмани (VI гл.), до систематизирането на някои общи музикални характеристики (ладомелодични, метроритмични, инструментариум и др.) за фолклора на различните етно общности в региона на Североизточна България (VII гл.).

В резултат на задълбочения си анализ на събрания архивен материал чрез културологичен, исторически и сравнителен метод проф. Иванка Влаева прави своите синтезиращи заключения, изведени и като **Приноси** на изследването, които напълно отговарят на съдържанието на научната разработка. Ще ги посоча и тук накратко:

– Изследването е първи опит за очертаване, преглед, анализ и систематизация на архивни материали от Музикалнофолклорния архив на Института за изследване на изкуствата, обозначени като „турски“, които не са били отделени от общия писмен и звучащ фонд на архива.

– За първи път са анализирани звучащи архивни документи, представящи традициите на мюсюлмански и конкретно на турски общности в България.

– Предложена е периодизация на етапите при събиране на музика, с очертаване на водещите приоритети в съответното историческо време – от началото на XX век до 50-те години и от 50-те до 70-те години на века.

– Направена е систематизация на документираните музикални образци, с анализ на традиционния и нов музикален инструментариум и очертаване на различните контексти на музициране.

– Очертани са общи регионални характеристики, както и специфики в музиката на мюсюлмани, свързана със сакрални практики на ортодоксални и хетеродоксални общности.

– На базата на архивните звукозаписи е установено наличието на хибридность (получена от смесване на традиционно и съвременно, селско и градско, българско и турско, българско и европейско), която отразява диалога и взаимодействията между различните общности и социална среда и е израз на процесите на модернизация.

Смятам, че изследователският труд на проф. д-р Иванка Влаева има приносна научна стойност като уникална разработка на почти незасягана тематика в българското музиковедие. Освен това, с разглеждането на многослойността на различните културни традиции и процесите на техните взаимодействия и трансформации, разработката се вписва в контекста на особено актуалните днес за цялата европейска наука изследователски въпроси за мултикултурността и все по-осезаемата необходимост от нейното осмисляне в съвременното социално съзнание.

Имайки предвид цялостната професионална реализация на кандидатката като изявен изследовател, безспорно приносния характер и актуалност на нейните разработки за съвременната музиколожка наука, както и отличните впечатления от представения труд в настоящата процедура, ми позволяват убедено да предложа на уважаемото жури да присъди на проф. д-р Иванка Влаева научната степен „доктор на науките“.

24. 09. 2024

Проф. д-р Анда Палиева

OPINION

by **Prof. ANDA PALIEVA, PhD**

regarding a DSc dissertation

by **Prof. IVANKA ASPARUHOVA VLAEVA-STOYANOVA, PhD**

„Music of Muslims in Bulgaria in archival documents: analyses, comparisons, systematisation“

for the awarding of the scientific degree “Doctor of Science”

Scientific area 8. Arts, Professional field 8.3. Music and dance art

I have known for a long time the very active research work of Prof. Ivanka Vlaeva and the high value of her monographs "Music along the Silk Road (theoretical, historical and ethnomusicological studies)", "Music in the global world (reflections in Bulgarian education)", "Traditional communities and archival documents. Music of Muslims in Bulgaria" (received the "Book of the Year 2023" award in the "Ethnomusicology" category from the "Musicologists" Section at the Union of Bulgarian Composers), as well as her co-authored books, music textbooks and her dozens of publications in specialized scientific publications, collections of articles from various international and national musicological forums and numerous other texts in the wide range of her scholarly interests and knowledge.

In recent decades, she has established herself as a respected, competent connoisseur and researcher in the specific and little-developed area of traditional Eastern cultures in our country in their relationship with Bulgarian musical culture and especially the current topic of the music of Bulgarian Muslims, whose importance today goes beyond musicological aspects and it affects a wide range of historical, sociocultural, religious, ethical and pedagogical problems.

The dissertation "*Music of Muslims in Bulgaria in archival documents: analyses, comparisons, systematization*" presented in this procedure is the result of Prof. Vlaeva's nearly 20 years of research in this thematic area,

reflected in her latest book, as well as in 15 scientific studies and articles (listed as publications on the topic of the dissertation) in Bulgarian, English and Russian languages in various Bulgarian and foreign scientific publications.

The dissertation includes an introduction, 7 chapters, a conclusion, 10 appendices (song examples and lyrics, archival materials from the fieldwork records of the folklorists), an extensive bibliography with 230 items, in a total volume of 390 pages.

In the Introduction, the author clearly formulates her motivation with the awareness of "*the enormous importance of the study of cultural and musical traditions at the community level for the holistic study and understanding of a regional culture*" (p. 7) and defines the main **goal** of her research - "*to find, describe, analyze, compare and systematize archival materials from the Musical Folklore Archive of the Institute of Art Studies – BAS so that through them an important stage in the existence of the musical traditions of Muslims in Bulgaria can be presented and understood as part of a multi-layered cultural heritage*" (p. 7–8). The researcher rightly reminds that the initial creation of the Bulgarian compositional practice was based on the "*hybrid cosmopolitan sound fund*" available at that historical time (p. 8). She states the **tasks** in the process of her work as "*presentation and research of the found archival units historically, regionally, musically, structurally and functionally*" (p. 8).

This has also determined the logical structure and sequence of the seven parts of the work – from the general questions about the role of the media in the presentation, preservation and development of traditions in different ethnic communities (Chapter I) and data on archival documents about music of traditional communities in Bulgaria in the Musical Folklore Archive of IAS – BAS (Chapter II), through the specific presentation of the recordings of "Turkish" music in this archive (Chapter III), research of the recordings of musical samples made in the 1950s and 1960s (Chapters IV and V) and the recordings of music in the traditional ritual and ceremonial practices of

Bulgarian Muslims (Chapter VI), to the systematization of some common musical characteristics (mode and melody, metre-and-rhythm, instruments, etc.) for the folklore of the various ethnic communities in the region of Northeastern Bulgaria (Chapter VII).

As a result of her in-depth analysis of the collected archival material using a cultural, historical and comparative methods, Prof. Ivanka Vlaeva makes her conclusions, also presented as Research Contributions, which fully correspond to the content of the scientific development. I will briefly mention them here:

- The study is a first attempt to outline, review, analyze and systematize archival materials from the Musical Folklore Archive of the Institute of Art Studies, marked as "Turkish", which were not separated from the general written and sound fund of the archive.

- For the first time, sounding archival documents presenting the traditions of Muslim and especially Turkish communities in Bulgaria have been analyzed.

- A periodization of the stages in collecting music is proposed, with an outline of the leading priorities in the relevant historical time - from the beginning of the 20th century to the 1950s and from the 1950s to the 1970s.

- A systematization of the documented musical samples was made, with an analysis of the traditional and new musical instruments and an outline of the different contexts of music making.

- Common regional characteristics as well as specifics in Muslim music related to sacred practices of orthodox and heterodox communities are outlined.

- On the basis of the archival sound recordings, hybridity (obtained from mixing traditional and modern, rural and urban, Bulgarian and Turkish, Bulgarian and European) has been established, which reflects the dialogue and interactions between different communities and social environment and is an expression of the processes of modernization.

In my opinion, the research work of Prof. Ivanka Vlaeva, PhD has significant scientific value as unique research of an almost untouched topic in

Bulgarian musicology. In addition, by examining different multi-layered cultural traditions and processes of their interactions and transformations, the work fits into the context of research questions about multiculturalism, which currently are particularly relevant for all European science, and the increasingly tangible need for its interpretation in modern social consciousness.

Bearing in mind the overall professional work of the candidate as an outstanding researcher, the undeniably contributing nature and relevance of her studies for modern musicological science, as well as the excellent impressions of the presented work in this procedure, allow me to confidently propose to the respected jury to award Prof. Ivanka Vlaeva, PhD the scientific degree "Doctor of Science".

24 September 2024

Prof. Anda Palieva, PhD